

BELEIDSNOTA DUURZAAMHEID 2016-2020 met een doorkijk naar 2030

‘De burger en de gemeenschap zijn zich bewust van hun impact op de leefomgeving en handelt hiernaar’

De gemeente Son en Breugel vindt het belangrijk om een de beleidsnota Milieu en Duurzaamheid 2012 – 2015 te actualiseren. Dat belang zien we terug in het Klimaatakkoord van Parijs en vanuit onze eigen intrinsieke motivatie, want duurzaamheid begint bij ons zelf en we zullen zelf onze eigen verantwoordelijkheid moeten nemen om er voor te zorgen dat er voor alle volgende generaties ook een leefbare planeet is, met al zijn biodiversiteit en natuurlijke eigenschappen en hulpbronnen.

‘Duurzaamheid: een samenwerking tussen burgers, overheden, onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties’

Duurzaamheid is niet alleen iets van de gemeente, of alleen iets van de burgers of alleen maar iets van bedrijven. We hebben elkaar nodig en zijn ons bewust van wat we met elkaar kunnen bereiken.

1. De ambitie

De ambitie die de gemeente had in de Beleidsnota Milieu en Duurzaamheid 2012-2015 blijft onveranderd in deze herziene beleidsnota en waarmee er dus geen nieuwe ambities worden voorgesteld, maar er sprake is van voortgezet beleid.

De ambities/hoofddoelstellingen:

Energie en klimaat

- a. Gemeenschap Son en Breugel klimaatneutraal in 2030
- b. Gemeentelijke organisatie klimaatneutraal in 2020

Materiaaltransitie

- c. 5 % restafval in 2020 / 35 kg restafval per inwoner in 2020

Biodiversiteit

- d. Het behoud en creëren van groene buffers (binnen- en buiten stedelijk) en verbetering van de rijkdom aan planten en diersoorten in Son en Breugel;

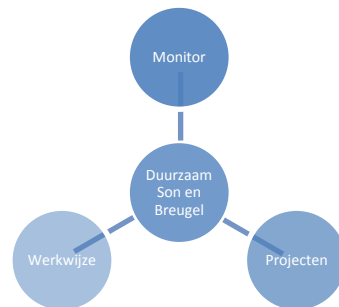
Milieu

- e. Het voorkomen van bodemverontreinigingen en het optimaliseren van grondstromen (grondverplaatsing), het voorkomen van verdroging en waterverontreinigingen, het voorkomen van luchtverontreiniging en geuroverlast, het voorkomen van geluidshinder (vliegverkeer, wegverkeer, industrielawaai en horeca/evenementen) en het voorkomen van onacceptabele situaties met betrekking tot externe veiligheid en volksgezondheid

2. De aanpak

De aanpak van het Duurzaamheidsbeleid gaat op een projectmatige manier op basis van de PDCA-cyclus. Jaarlijks zal over het Duurzaamheidsbeleid worden gerapporteerd in de reguliere begrotingcyclus, zoals kadernota, begroting en jaarrekening. Jaarlijks zal er een inhoudelijke presentatie plaatsvinden in de commissie GZ over de voortgang en mogelijke bijstelling van de ambities.

De structuur van de aanpak van Duurzaamheid is als volgt:

- i. De *Monitor* wordt een instrument voor zowel de Raad als het College en zal doorwerken binnen elk programma van de gemeentelijke begroting. De monitor voor de klimaatdoelstellingen zal gebaseerd zijn op de klimaatmonitor van Rijkswaterstaat en vertaald in (potentiele) CO₂-emissies. De monitor voor de afvaldoelstellingen zullen gepresenteerd worden in de vorm van het gehaalde scheidingsrendement van restafval ten opzichte van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval en waar mogelijk uitgedrukt in vermeden CO₂ emissie. De onderwerpen biodiversiteit en milieu zijn operationele doelstellingen, die deels nog niet gekwantificeerd zijn, vooral voor het thema biodiversiteit.

De Monitor is nooit af en zal zich blijven ontwikkelen. Hierbij wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van gestandaardiseerde gegevens en wordt samengewerkt binnen het Stedelijk Gebied. Het onderdeel Klimaat binnen de monitoring zal steeds meer het karakter krijgen van een klimaatbegroting waarbij voor alle programmaonderdelen binnen de begroting taakstellingen worden opgelegd om het doel van een klimaat neutrale gemeenschap Son en Breugel te bewerkstelligen.

In de bijlage is een concept van de Monitor/uitvoeringsprogramma opgenomen. Per onderdeel is een overzicht van de doelstelling, onderwerpen, instrumenten, maatregelen, effect en mate van beïnvloeding opgenomen. Dit is geen limitatieve lijst, maar een dynamische lijst die continu zal worden aangepast en jaarlijks wordt gepresenteerd aan de Commissie GZ.

- ii. De *Werkwijze* is een interne werkwijze om binnen elk programma van de gemeentelijke begroting en alle majeure beleidsontwikkelingen, de integraliteit te waarborgen tussen (sociaal) Maatschappelijk, Economie, Ecologie en Ruimte. Er zal op basis van een projectstructuur gewerkt worden.

Op het ecologisch domein zal gebruik gemaakt gaan worden van de indicator CO2 en percentage restafval dat verbrand wordt. Voor de overige domeinen worden nieuwe indicatoren ontwikkeld gebaseerd op de TELOS methodiek die ook is toegepast in de bestuurlijke toekomst. Voor het sociaal Maatschappelijk terrein wordt onder meer gedacht aan Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO) en de trede op de Prestatielader Socialer Ondernemen (PSO).

De werkwijze gaat doorwerken in het inkoopbeleid van de gemeente.

De *Projecten* bestaan uit verschillende projecten die allen bijdragen aan de 5 genoemde doelstellingen. Per project zal inzichtelijk worden gemaakt wat de impact is van het project in vergelijking met referentieprojecten. Binnen projecten zullen specifieke projecten worden uitgevoerd voor de doelstelling voor de eigen organisatie: Gemeentelijke organisatie klimaatneutraal in 2020. Te denken valt aan het verleden van de openbare verlichting, renovatie en nieuwbouw gemeentehuis en energie neutrale nieuwbouw van sporthal De Bongerd. De projecten lijst is een dynamische lijst, waarbij per project de verschillende actoren zullen worden benoemd, aangezien de gemeente niet bij alle projecten daadwerkelijk de initiatiefnemer is of überhaupt een daadwerkelijke rol heeft.

De combinatie van de verschillende elementen in de aanpak Monitor, Werkwijze en Projecten is gebaseerd op het backcastingsidee. Zie bijgevoegde afbeelding.

Ook is het belangrijk dat de verschillende projecten allen ten dienste staan van de hoofddoelen, maar dat er ruimte is om doelstellingen mee te nemen vanuit de MEER principes. Daarvoor is een aparte bijlage opgenomen waarbij de interactie tussen de verschillende domeinen is meegenomen, wat kaders meegeeft voor de diverse projecten.

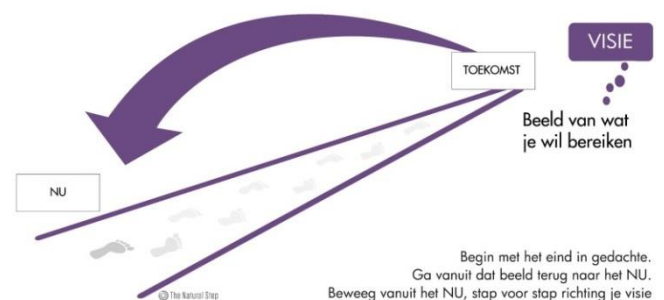
Daarnaast is belangrijk om te beseffen dat het behalen van de duurzaamheidsambities een samenspel is tussen burgers, overheden, onderwijsinstellingen, bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties. Hierbij heeft iedere partij een eigen rol, een eigen verantwoordelijkheid en een eigen belang. We kunnen natuurlijk allemaal op elkaar zitten wachten, maar wij vinden dat we als gemeente een regierol en voorbeeldfunctie hebben. Dit zal zich vertalen in de verschillende projecten in een werkwijze binnen de projecten zodat alle actoren hierin worden meegenomen, waarbij we ook duidelijk zullen zijn welke rollen de actoren hebben. Dit kan van 'volgend' tot 'kartrekker' van een project zijn.

Om dit te bereiken zal Duurzaamheid Son en Breugel ook een eigen gezicht krijgen (kapstok) waarin alle projecten worden opgehangen. Dit eigen gezicht gaat gebruikt worden voor alle communicatie over duurzaamheidsprojecten.

Projectstructuur

Een ander leerpunt uit het onderdeel Materiaaltransitie is dat wij als gemeente niet op voorhand moeten willen vastleggen hoe we een beleidsdoel willen gaan halen, maar door

BACKCASTING

middel van een projectstructuur moeten laten zien hoe we invulling geven aan de verschillende doelen. Een belangrijk en essentieel onderdeel daarbij is monitoring. Doelen moeten meetbaar zijn. Dit past binnen de huidige structuur van Project- en programmerapportages.

De projectstructuur zal opgebouwd zijn uit een stuurgroep, een projectgroep en verschillende werkgroepen. De projectstructuur zal nader worden uitgewerkt en worden voorgelegd aan het MT.

Monitoring en Evaluatie

De aanpak van het Duurzaamheidsbeleid gaat op een projectmatige manier op basis van de PDCA-cyclus. Jaarlijks zal over het Duurzaamheidsbeleid worden gerapporteerd in de reguliere begrotingscyclus, zoals kadernota, begroting en jaarrekening. Door het karakter van een CO2 begroting zullen er op alle CO2 relevante programmaonderdelen binnen de begroting daadwerkelijke taakstellingen op het gebied van CO2 worden opgenomen.

Jaarlijks zal er een inhoudelijke presentatie plaatsvinden in de commissie GZ over de voortgang en mogelijke bijstelling van de ambities. Hierbij zal de Monitor uit de aanpak van het Duurzaamheidsbeleid een belangrijke rol spelen.

In de bijlage is een concept van de Monitor/uitvoeringsprogramma opgenomen. Per onderdeel is een overzicht van de doelstelling, onderwerpen, instrumenten, maatregelen, effect en mate van beïnvloeding opgenomen.

Communicatie

Eerder in de aanpak van het Duurzaamheidsbeleid is al aangegeven dat Duurzaamheid Son en Breugel een eigen gezicht krijgen (kapstok) waarin alle projecten worden opgehangen. Dit eigen gezicht gaat gebruikt worden voor alle communicatie over duurzaamheidsprojecten. Daarmee wordt bedoeld dat er een rode draad wordt gecreëerd die bij alle projecten waar duurzaamheid een rol speelt door een herkenbaar element te gebruiken dat de individuele communicatie van het project niet aantast.

wordt gevoegd.

Daarnaast zal er een communicatieplan worden opgesteld voor het totale Duurzaamheidsbeleid en zal per project de afdeling communicatie betrokken worden vanuit de projectstructuur.

Voorbeeld: een dergelijk duurzaamheidslogo komt dan altijd terug in de eigen vormgeving van de communicatie over het project. Het project heeft dan dus zijn eigen vormgeving waar het duurzaamheidslogo aan toe

Betaalbare zonne-energie

SonEnergie is een energiecoöperatie voor en door inwoners van Son en Breugel. Adviseert en bemiddelt.

Son en Breugel: groen, groener, groenst.

3. De achtergronden van de doelstellingen

De beleidsdoelstellingen in de nieuwe beleidsnota Duurzaamheid zijn in essentie gelijk aan de doelstellingen uit de beleidsnota Milieu en Duurzaamheid 2012-2015 en geven voldoende ambitie tot 2020 en 2030.

Hieronder volgt een toelichting/argumentatie per doelstelling

1.1.a/b Energie en Klimaat

- a) Gemeenschap Son en Breugel klimaatneutraal in 2030
- b) Gemeentelijke organisatie klimaatneutraal in 2020

Het onderdeel Energie en Klimaat in de beleidsnota Duurzaamheid vindt zijn oorsprong in het mondiale Klimaatakkoord, het nationale Klimaatbeleid en de lokale ambities van de gemeente Son en Breugel. Door de reeds vastgelegde ambitie van een energie neutrale gemeente in 2030 ligt er een enorme uitdaging. Door de introductie van een klimaatbegroting in de gemeente Son en Breugel wordt er meer richting gegeven binnen de eigen organisatie om klimaatdoelstellingen te realiseren. Om meer invloed te krijgen op de onderdelen waar de gemeente minder directe invloed op heeft gaan we samen met het bedrijfsleven een Greendeal Ekkersrijt opstellen.

De gemeente kan op verschillende manieren invulling geven aan de bovenliggende doelstelling: Gemeenschap klimaatneutraal in 2030.

Op de eigen organisatie heeft de gemeente natuurlijk de grootste invloed. In het verleden zijn hier al veel acties op ondernomen, zo is de inkoop van energie al jaren volledig groen en zijn het combi-gebouw en de sporthal de Landing voorzien van energie reducerende en duurzame energie maatregelen. Het is belangrijk dat de gemeente dit ook gaat uitdragen in het kader van haar voorbeeldfunctie. In 2016 zal de totale CO2 voetprint van de gemeente berekend worden.

Wij hebben als gemeente vooral invloed op nieuwbouwlocaties waarin wij partner zijn, maar ook bij het verlenen van Wabo-vergunningen zoals toetsing van de EPC en door toezichtcontroles Wabo, etc.

Als gemeente hebben wij beperkte invloed op klimaatambities in de bestaande bouw, maar de woningbouwcoöperaties in met de name de sociale huursector hebben dit zelf opgepakt. Particuliere huursector en particuliere woningbouwsector kunnen slechts worden gestimuleerd waarbij er nationale stimuleringsmaatregelen zijn en lokale bewustwordingscampagnes effect kunnen hebben.

Door de reeds vastgestelde ambitie van Energie neutrale gemeente in 2020 ligt er een behoorlijke uitdaging om alle gemeentelijke gebouwen energieneutraal te maken, maar ook op andere terreinen zoals de openbare verlichting, riolering en mobiliteit. Door het verleden van de openbare verlichting en de renovatie en nieuwbouw van het gemeentehuis wordt hier een grote slag gemaakt bij het behalen van de doelstelling, maar er zullen daarnaast ook maatregelen genomen moeten worden op het gebied van dienstreizen, papierloze

gemeente, verdere vergroening van het gemeentelijk wagenpark, CO2-compensatie in de vorm van de aankoop van boscertificaten en financiële participatie in lokale en niet-lokale duurzame energieprojecten, bijvoorbeeld in nieuwe offshore windparken. In de loop van 2016, begin 2017 zal de CO2 voetprint van de gemeentelijke organisatie worden berekend, waarmee ook bekend is wat er gereduceerd moet worden in de komende jaren tot 2020.

De totale CO2 voetprint van de gemeenschap Son en Breugel is in de periode van 2013 – 2016 ongeveer 200.000 ton CO2 (equivalent). Dit is de doelstelling die gemeente zich heeft gesteld in 2030. In de bijlage is een uitdraai van de klimaatmonitor opgenomen waarin de samenstelling grotendeels is opgenomen. Op dit moment is de gemeente Eindhoven gestart om de klimaatmonitor meer gemeente specifiek te maken. Dit zal, zodra dit gepresenteerd wordt, ook beschikbaar komen voor de gemeente Son en Breugel. De gegevens uit de monitor zijn op dit moment de best beschikbare gegevens en zijn gedeeltelijk gebaseerd op een aantal aannames.

Om de doelstelling te realiseren zal in de periode 2016 tot 2030 ieder jaar 15.000 CO2 equivalent gereduceerd moeten worden.

1.1.c Materiaaltransitie

c) 5 % restafval in 2020 / 35 kg restafval per inwoner in 2020

Het onderdeel Materiaaltransitie vindt zijn oorsprong in het Regionale afvalmanifest en gaat verder dan de landelijke VANG doelstelling. De gemeente heeft vooral invloed op het eigen bedrijfsafval en het afval dat vrijkomt bij huishoudens.

De gemeente heeft, anders dan het instrumentarium uit de Wet milieubeheer/Wabo, nauwelijks directe invloed op de hoeveelheid bedrijfsafval bij bedrijven. Wel heeft de gemeente met de samenwerkingspartner Baetsen een partij in de gemeente die zich richt op het scheiden van bedrijfsafval. Deze partij heeft één van de modernste bedrijfsafvalscheiders van Europa. Door de Ondernemersvereniging Ekkersrijt te betrekken bij de gemeentelijke activiteiten op het gebied van afvalscheiding hopen we het bedrijfsleven te stimuleren dat partijen zoals Baetsen ook op het gebied van bedrijfsafval milieudoelstellingen kunnen realiseren. Daarnaast stimuleren wij scholen en verenigingen om ook PMD te scheiden.

De lokale vertaling van het beleid is vastgelegd in de afvalstoffenverordening en de verordening reinigingsrechten. Om de doelstelling van 5 % restafval in 2020 te halen worden verschillende maatregelen genomen in de inzamelstructuur en op de milieustraat.

Afval: Betreft een tweeledig doel. Enerzijds het optimaliseren van de gescheiden afvalinzameling om de totale hoeveelheid restafval te verminderen en anderzijds het percentage herbruikbaar afval te maximaliseren, wat moet leiden tot een lagere afvalstoffenheffing en daardoor lastenverlichting voor de burgers.

In 2017 is het de bedoeling dat met de introductie van omgekeerd inzamelen het scheidingsrendement naar 12 % restafval gaat dat verbrand moet worden. Daarnaast zal er in 2017 een nieuwe overeenkomst liggen voor de sortering en verwerking van PMD waarbij er nadrukkelijk wordt ingezet op hoogwaardige toepassing van regeneraat, kunststofketens

gesloten gaan worden (circulaire economie) en extra regionale werkgelegenheid (o.a. in de vorm van Social Return).

Dit dossier zet de gemeente Son en Breugel landelijk in de schijnwerper, ondermeer door het winnen van de Doorleeraward voor de afvalcampagne: Scheiden, zo doe je dat! en de pilot 't Zand afvalloos! met wegende ondergrondse containers.

1.1.d Biodiversiteit

d) Biodiversiteit: Het behoud en creëren van groene buffers (binnen- en buiten stedelijk) en verbetering van de rijkdom aan planten en diersoorten in Son en Breugel;

Het onderdeel Biodiversiteit vindt zijn oorsprong in diverse nationale en Europese natuurbeschermingswetgeving en richt zich op het behoud en de verbetering van de rijkdom aan planten- en diersoorten en specifiek voor Son en Breugel in het creëren van groene buffers in het binnen en buiten stedelijk gebied.

Een belangrijk onderdeel van het Son en Breugelse karakter is gelegen in het groene aanzicht van Son en Breugel. Niet voor niets wordt er bij veel plannen gesproken over Groen voor Groei. Dit moet zich ook doorvertalen naar de biodiversiteit binnenstedelijk en buiten stedelijk gebied. Dit doen we door binnen het MEER concept biodiversiteit te laten terugkeren in alle ruimtelijk ontwikkelingen, maar ook bij vGRP maatregelen. Daarnaast wordt het beleid gericht op behoud en verbetering van de soortenrijkdom in Son en Breugel, waarbij een aantal dier- en plantensoorten zal worden aangewezen als doelsoort. Denk daarbij aan de das, ree, bever, ijsvogel, weidevogels en bijen- en vlindersoorten. Leefgebieden worden beter op elkaar aangesloten, worden veilige oversteekplaatsen (faunapassages) aangelegd en wordt het gebruik van bestrijdingsmiddelen sterk gereduceerd.

Als gemeente hebben we invloed op de verbetering van de biodiversiteit door het beschermen van natuurgebieden en andere waardevolle groene ruimte in bestemmingsplannen. Door het met elkaar verbinden van deze gebieden (ecologische verbindingzones) en het creëren van veilige oversteekplaatsen ontstaat genueitwisseling tussen planten- en dierpopulaties die de vitaliteit van de soort als geheel ten goede komt. Inwoners kunnen een substantiële bijdrage leveren aan de biodiversiteit door hun tuinen in te richten met schuilgelegenheden, te beplanten met bij- en vlindervriendelijke planten en chemische bestrijdingsmiddelen beperkt of niet te gebruiken. Minder verharding in tuinen en erven zorgt bovendien voor minder wateroverlast bij hevige regenval. Dit willen we onder meer bereiken door intensievere communicatie met de inwoners en uitvoering van het lokale project Bee Deals.

De gemeente draagt samen met de provincie zorg voor behoud en verbetering van de bestaande leefgebieden (biotopen) en aanleg van nieuwe natuur en/of verbindingzones, bijvoorbeeld in het Bosgebied-West, de Sonniuswijk maar ook in stedelijk gebied (Ekkersrijt). Daarbij is het wenselijk om per leefgebied een specifieke doelsoort aan te wijzen zoals de das (algemeen), bever (Dommeldal), ijsvogel (Dommeldal) en Kievit (Sonniuswijk).

Actief toezicht en handhaving in het buitengebied is een belangrijke randvoorwaarde om alle in-spanningen te doen slagen. De gemeente neemt in dat kader deel aan het provinciale project Samen Sterk in Brabant.

1.1.e Milieu

e) Milieu: Het voorkomen van en geuroverlast, het voorkomen van geluidshinder (vliegverkeer bodemverontreinigingen en het optimaliseren van grondstromen (grondverplaatsing), het voorkomen van verdroging en waterverontreinigingen, het voorkomen van luchtverontreiniging, wegverkeer, industrielawaai en horeca/evenementen) en het voorkomen van onacceptabele situaties met betrekking tot externe veiligheid en volksgezondheid;

Het onderdeel Milieu vindt zijn oorsprong in de klassieke milieubenadering op gebied van impact op de leef- en milieuomgeving. Hierbij worden de normstelling neergelegd voor uitstoot van luchtverontreiniging in relatie tot de volksgezondheid, geluidsoverlast, bodem- en (grond)waterkwaliteit, geurbelasting en risico's in het kader van Externe Veiligheid.

Primair heeft elke gemeente een zorgplicht voor deze onderwerpen, waarbij de laatste jaren de nadruk heeft gelegen op geluid bij evenementen, horeca, snelwegen, vliegverkeer en het industrieterrein. Met de maatregelen uit het vGRP worden er meer maatregelen genomen ter voorkoming van verdroging en waterverontreiniging (bijvoorbeeld aanpakken foutaansluitingen bij gescheiden riolering). Verbetering van de luchtkwaliteit in relatie tot volksgezondheid krijgt in de planperiode extra aandacht.

De gemeente heeft anders dan het opleggen van maatwerkvoorschriften en consequent toezicht slechts beperkte invloed op bedrijven die onder de Wabo of het Activiteitenbesluit vallen (generieke normstelling). In het kader van Ruimtelijk beleid is het daarnaast mogelijk om maatwerkbeleid op te stellen waarbij andere afwegingen gemaakt kunnen worden zoals bijvoorbeeld gezondheidsbeleid, hinderbeleving, acceptabel woon- en leefklimaat. Zo kan, zeker bij nieuwe ontwikkelingslocaties, meer aandacht worden gegeven aan locatie specifieke kenmerken. Voorbeelden zijn het vigerende geurbeleid van agrarische bedrijven, woningbouwafspraken aanvliegroute Eindhoven Airport en evenementenbeleid. Voorbeelden waar nog aanvullend beleid nodig is zijn geluidsbelasting wegen in 30 km zones en maatregelen die voortvloeien uit het recent verschenen RIVM-rapport Veehouderij en gezondheid omwonenden. Ook zal er meer aandacht komen voor daadwerkelijke geluidsbelasting in plaats van gemodelleerde geluidsbelasting.

Bijlagen

15.0012038	MEER Beleidsnota Milieu en Duurzaamheid
16.0011347	Klimaatmonitor Son en Breugel
16.0011438	Duurzaamheid onderdeel Energie en Klimaat
16.0011440	Duurzaamheid onderdeel Materiaaltransitie
16.0011443	Duurzaamheid onderdeel Biodiversiteit
16.0011448	Duurzaamheid onderdeel Milieu